

УДК 343.98

О. Г. Рувін
доктор юридичних наук,
директор інституту

Т. Д. Голікова
заступник директора інституту

А. О. Полтавський
помічник директора інституту

Ю. Б. Ірхін
кандидат психологічних наук,
завідувач відділу

А. Л. Ованнісян
кандидат філологічних наук,
заступник завідувача відділом

С. О. Шимановський
завідувач лабораторії

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

КОДЕКС ПОВЕДІНКИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ УКРАЇНИ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ЧЛЕНСТВА В ENFSI

У статті висвітлено напрямки діяльності державних спеціалізованих установ України, що здійснюють судово-експертну діяльність, з інтеграції у міжнародні судово-експертні організації, зокрема, ENFSI, через їх акредитацію на відповідність вимог міжнародних стандартів систем управління якістю, гармонізованих в Україні. На практичному прикладі показано необхідність розробки та введення в дію Кодексу поведінки судового експерта як одного з елементів удосконалення судово-експертної діяльності держави.

У 2014 році Україною укладено Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом, яку в тому ж році ратифіковано Верховною Радою України. Однією з цілей асоціації є посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод [1]. У рамках цієї діяльності, одним із завдань є поступова інтеграція державних спеціалізованих установ України, що здійснюють судово-експертну діяльність, у міжнародні судово-експертні організації. Однією з таких організацій є Європейська мережа судово-експертних установ (далі – ENFSI), членами якої є понад 50 інституцій з понад 30 країн світу,

більшість з яких є членами Європейського Союзу або кандидатами до вступу в співтовариство.

При цьому, слід зазначити, що останнім часом світовою тенденцією є визначення у підприємств, організацій, установ відповідної компетенції, показників надання ними саме якісних послуг через їх акредитацію спеціально уповноваженими органами відповідно до вимог міжнародних стандартів систем управління (менеджменту) якістю із наступним результативним застосуванням зазначених систем та постійним їх (систем) удосконаленням [наприклад, 2, 3].

Впровадження систем управління якістю у діяльність судово-експертних установ держав світу, що, до речі, є обов'язковою вимогою до членів ENFSI, відбувається шляхом їх акредитації відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO/IEC¹ 17025:2005 General requirements for the competence of testing and calibration laboratories [4], який гармонізовано в Україні як ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій» (далі – ДСТУ ISO/IEC 17025:2006) [5].

Зазначена інтеграція в міжнародні судово-експертні організації, зокрема до ENFSI, при умові акредитації міжнародними або національними органами акредитації державних спеціалізованих установ, що здійснюють судово-експертну діяльність, відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 17025:2006, дає національній експертизі можливість створення виробничих, наукових та методичних передумов досягнення світового рівня. Це підтверджується, зокрема, наступним.

17.07.2014 о 16.20 над територією України, на висоті близько 10 100 метрів, невстановленими особами із застосуванням ракетної зброї (зенітно-керованої ракети класу «земля-повітря, випущеної із самохідного зенітно-ракетного комплексу), був збитий пасажирський літак «Boeing 777-200 9M-MRD» авіакомпанії «Малайзійські авіалінії», у результаті чого загинуло 298 людей.

За фактом катастрофи літака над територією держави Службою безпеки України було порушено кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною 3 статті 258 Кримінального кодексу України «Терористичний акт». Для проведення кримінального розслідування причин катастрофи літака, було укладено міжнародний договір між правоохоронними органами Австралії, Бельгії, Королівства Нідерланди, Малайзії та України під головуванням Прокуратури Королівства Нідерланди. У рамках міжнародного розслідування, створено міжнародну слідчу групу. До наукового розслідування із встановлення причин катастрофи, було залучено і судових експертів зазначених країн – спеціалістів з трасологічних, балістичних та вибухово-технічних досліджень; досліджень матеріалів, речовин та виробів; проектування, виробництва та експлуатації зенітно-ракетної зброї, тощо.

---

¹ ISO/IEC – Міжнародна електротехнічна комісія (ISO) та Міжнародна організація із стандартизації – міжнародні організації із стандартизації (прим. авторів).

До проведення судових експертиз, в рамках міжнародного розслідування в якості судових експертів з боку України на першому етапі були залучені співробітники Київського НДІСЕ (далі – Інститут), які були включені до міжнародної експертної комісії постановами слідчого-судді (Королівства Нідерланди) із ознайомленням їх (співробітників Інституту) з Кодексом поведінки судових експертів (далі – Кодекс поведінки), внесених до Нідерландського реєстру судових експертів (далі – Реєстр) [6].

Ключовими моментами у зазначеному Кодексі поведінки є те, що:

- Реєстр повинен бути реалізованим як реєстр експертів високого рівня;
- внесені до Реєстру експерти повинні бути здатними до звітування у судовому процесі, виходячи з їх професійної компетентності та безпосередньо із самої особистості експерта;

- експерти зобов'язані відповідати певним вимогам за встановленими п'ятьма основними цінностями: незалежністю, справедливістю / неупередженістю, сумлінністю, професійною компетентністю та чесністю.

Також, до Кодексу поведінки увійшли:

- вимоги до певних дій експерта під час проведення експертизи, у тому числі, конфіденційного поводження з матеріалами дослідження та з отриманими під час дослідження відомостями;

- визначення особливостей надання інформації та звітування за результатами проведення експертизи;

- вказування на дії експерта при виникненні окремих особливих обставин при проведенні експертизи або після її проведення тощо.

Кодекс поведінки пов'язаний із Законом Королівства Нідерланди «Про експертів у кримінальних справах», Рішенням Колегії судових експертів про реєстр експертів у кримінальних справах (далі – Рішення). Відповідно до вимог другого пункту частини «f» статті 13 Рішення експерт, який подає заяву про внесення його до Реєстру, повинен засвідчити те, що він ознайомився з Кодексом поведінки та впродовж терміну його перебування в Реєстрі він сам буде дотримуватися встановлених правил поведінки. При недотриманні одного чи більше пунктів із Кодексу поведінки, експерт бере на себе ризик того, що він буде виключений з Реєстру.

Таким чином, на наш погляд, зазначений досвід регламентації поведінки осіб, внесених до Нідерландського реєстру судових експертів, є суттєвим доповненням до регламентованого порядку проведення судових експертиз на рівні нормативно-правових актів Королівства Нідерланди.

Після першого етапу роботи, крім судових експертів Інституту, до проведення експертних досліджень були долучені фахівці інших державних установ та підприємств України: Державного космічного агентства, Концерну «Укроборонпром», Міністерства оборони, Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами, Національної академії наук тощо, а сам Інститут у подальшому фактично став провідною експертною установою, під егідою якої за участю судових

експертів міжнародної комісії було вперше у світі виконано ряд комплексних досліджень, які є темою подальших науково-дослідних розробок з впровадженням їх результатів в експертну діяльність на рівні не тільки методик, а й навіть технологій проведення комплексних експертних досліджень, що здійснюються, у тому числі, міжнародними комісіями судових експертів.

Підґрунтям такої довіри з боку міжнародної експертної спільноти, стала попередня робота з атестації та акредитації окремих напрямків діяльності Інституту.

Першим кроком на шляху до акредитації Київського НДІСЕ за ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 стала його атестація у 2010 році відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» [7] ДП «Укрметрестандарт» Мінекономрозвитку України щодо проведення вимірювань, кількість яких постійно розширювалася та на сьогоднішній день складає понад 100 показників (Сертифікат визнання вимірювальних можливостей № ПТ-114/16 від 14.07.2016).

У 2013 році Інститут був акредитований національним органом акредитації – Національним агентством з акредитації України (далі – НААУ) – відповідно до вимог зазначеного вище міжнародного стандарту, гармонізованого в Україні, а саме ДСТУ ISO/IEC 17025:2006, на проведення досліджень наркотичних засобів. У подальшому зазначена сфера акредитації була розширена та станом на сьогодні включає понад 10 видів експертних досліджень. У 2014 та 2015 роках Інститут успішно пройшов аудити як орган оцінки відповідності з дотримання вимог ДСТУ ISO/IEC 17025:2006», які здійснювалися НААУ (Атестат про акредитацію № 2Н1141 від 15.01.2016).

У вересні 2016 року Інститут пройшов міжнародний аудит, проведений співробітниками установ-членів ENFSI – Німеччини та Литви, за результатами чого наприкінці 2016 року Інститут був прийнятий до ENFSI.

Наступними кроками у цій діяльності є подальше розширення сфери акредитації Інституту та участь у роботі секцій ENFSI.

Одним із установчих (статутних) документів ENFSI є Кодекс поведінки ENFSI, схвалений діловою нарадою Ради Європейської мережі криміналістичних наукових установ 28.05.2005 [8]. Цей документ визначає політику щодо чіткого уявлення судовими «практиками» своїх обов'язків та відповідальності, а також готовності виконувати в будь-який час правила зазначеного Кодексу стосовно поведінки, компетентності, роботи над справою, звітності та професійної компетентності.

За дорученням Міністерства юстиції України у 2016 році кожним із підпорядкованих йому науково-дослідних установ судової експертизи було розроблено проекти Кодексу етики судового експерта (далі – Кодекс етики). Нижче наведено проект Кодексу поведінки судових експертів, розроблений в Київському НДІСЕ Міністерства юстиції України, з урахуванням досвіду участі співробітників Інституту у міжнародних експертних комісіях [9, 10].

Структура та зміст проекту Кодексу поведінки розроблені з урахуванням структури та змісту:

- Правил етичної поведінки державних службовців, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 65 [11];
- Кодексу поведінки судових експертів ENFSI, схваленому діловою нарадою Ради Європейської мережі криміналістичних наукових установ 28.05.2005 [8];
- Кодексу поведінки Нідерландських судових експертів, затвердженому Колегією судових експертів Королівства Нідерланди 11.12.2009 [6];
- проектів Кодексів етики, розроблених в Дніпропетровському, Донецькому, Київському, Львівському, Одеському, Харківському НДІСЕ та НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України;
- окремих положень Класифікатора професій ДК 003:2010, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 28.06.2010 № 327 щодо вимог до професіоналів (фахівців) [12], які можуть виконувати функції судового експерта (процесуальний статус професіоналів (фахівців) при проведенні судових експертиз у справах, що перебувають у провадженні органів досудового розслідування чи суду).

КОДЕКС ПОВЕДІНКИ

судового експерта

(проект)

Кодекс поведінки судового експерта (далі – Кодекс) визначає систему морально-професійних переконань – принципів діяльності професіоналів (фахівців), уповноважених на виконання функцій судового експерта при проведенні судових експертиз у справах, що перебувають у провадженні органів досудового розслідування чи суду.

Визначена нижче система морально-професійних принципів діяльності судового експерта ґрунтується на положеннях Конституції України, законодавства у сфері судово-експертної діяльності, запобігання корупції, інших нормативно-правових актів та Кодексу поведінки судових експертів ENFSI.

I. Загальні положення

1. Кодекс – задекларована в принципах система морально-професійних переконань професіоналів (фахівців), на яких покладено повноваження з виконання функцій судового експерта, щодо яких ними добровільно взяті зобов'язання на дотримання зазначених функцій під час здійснення судово-експертної діяльності.

2. Дія Кодексу розповсюджується на суб'єктів судово-експертної діяльності, визначених ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» (далі – Закон) – професіоналів (фахівців):

1) які є працівниками державних спеціалізованих установ та внесені до державного Реєстру атестованих судових експертів;

2) які не є працівниками державних спеціалізованих установ та внесені до державного Реєстру атестованих судових експертів;

3) які залучаються для проведення деяких видів експертиз, що не здійснюються виключно державними спеціалізованими установами, за рішенням особи або органу, що призначили судову експертизу.

3. Державний Реєстр атестованих судових експертів, ведення якого регламентовано ст. 9 Закону, має бути реалізованим як реєстр експертів високого рівня компетенції.

II. Принципи діяльності судового експерта

4. Судові експерти у своїй діяльності керуються Конституцією України, законодавством у сфері судово-експертної діяльності, запобігання корупції, іншими нормативно-правовими актами з дотриманням таких морально-професійних принципів:

- 1) служіння правосуддю у сфері судово-експертної діяльності;
- 2) сумлінності;
- 3) професійної компетентності;
- 4) незалежності;
- 5) справедливості/неупередженості;
- 6) конфіденційності;
- 7) гідної поведінки.

5. Служіння правосуддю у сфері судово-експертної діяльності передбачає:

- 1) професійну самоідентифікацію: сприймання себе в якості члена певної професійної групи;
- 2) особистісну спрямованість на професійне і фахове зростання;
- 3) чітку мотивацію на безперервні самовдосконалення та успішний кар'єрний зріст;
- 4) обґрунтованість професійних учинків при виконанні службових завдань;
- 5) високий рівень особистісного контролю над мимовільними проявами загальнолюдських ваблень та прагнень при вирішенні експертних завдань.

6. Сумлінність передбачає:

1) чесне, старанне, ретельне виконання своїх професійних обов'язків судового експерта;

2) вжиття всіх необхідних заходів для отримання інформації, доступу до всіх наявних доказових матеріалів, потрібних для якісного та об'єктивного виконання роботи;

3) впевненість в забезпеченні цілісності та безпеки об'єктів дослідження, крім випадків, коли необхідно проводити їх випробування з пошкодженням об'єктів дослідження, а також цілісності і безпеки будь-якої інформації, отриманої при проведенні експертизи;

4) виконання досліджень з використанням відповідних методик, методів, прийомів, потрібного обладнання та матеріалів;

5) надання консультацій та доказів, як письмових, так і усних, обдуманно та об'єктивно;

6) здійснення професійної діяльності на засадах охорони здоров'я та особистої безпеки колег та населення;

7) неприпустимість використання державного майна в особистих цілях.

7. Професійна компетентність передбачає:

1) володіння останніми досягненнями науки і техніки у відповідній галузі знань, приймаючи до уваги випробування матеріалів;

2) знання меж своєї компетенції, надання висновків та показань тільки в цих межах;

3) відмову від проведення робіт, що не входять до сфери компетенції або відсутні необхідні засоби чи обладнання для їх проведення;

4) встановлення факту можливої компрометації доказових матеріалів до їх отримання;

5) самостійність у формуванні професійно обґрунтованих суджень, наданні про них інформації та складанні відповідного висновку; це стосується і тих випадків, коли експерт виконує завдання, співпрацюючи з іншими експертами.

8. Незалежність передбачає:

1) підтримання політичного, громадського, соціального нейтралітету та незалежності від будь-якого суспільного або іншого стороннього впливу;

2) проведення досліджень, не піддаючись впливу зі сторони замовника, за дорученням якого проводиться експертиза, чи з якоїсь третьої сторони;

3) повідомлення замовника судової експертизи про будь-який тиск, який здійснюється з метою впливу на результати експертизи.

9. Справедливість/неупередженість передбачає:

1) виключення упередженості чи необ'єктивності;

2) недопущення переслідування власних інтересів;

3) повідомлення замовнику судової експертизи про будь-яку попередню причетність або особистий інтерес, який може привести до конфлікту інтересів, фактичних або передбачуваних;

4) недопущення здійснення обмежень за ознаками раси, політичних, релігійних переконань, статі, віку, соціального походження, образу життя, сексуальної орієнтації, мовними ознаками тощо;

5) недопущення надання будь-яких переваг та виявлення прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій тощо;

6) перегляд наданих результатів досліджень в світлі нової інформації або нових розробок у відповідній сфері та негайне інформування про це замовника;

7) життя відповідних дій, якщо є підстави вважати, що ситуація може привести до судових помилок.

10. Конфіденційність передбачає:

1) нерозголошення та невикористання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням функцій судового експерта, у тому числі, після припинення їх виконання, крім випадків, встановлених законом: з дозволу замовника, на підставі рішення суду, вимог нормативних документів тощо;

11. Гідна поведінка передбачає:

1) повагу до гідності інших осіб, ввічливість та дотримання культури спілкування;

2) доброзичливість та запобігання виникненню конфліктів у стосунках з громадянами;

3) недопущення дій та вчинків, які можуть зашкодити інтересам справи;

4) утримання від необгрунтованої критики та інших свідомих дій, що можуть заподіяти шкоду іншим судовим експертам.

III. Відповідальність судового експерта

12. За порушення чинного законодавства України судовий експерт несе кримінальну, адміністративну, дисциплінарну або матеріальну відповідальність.

13. Невиконання судовим експертом одного чи декількох морально-професійних принципів, задекларованих Кодексом, не може само по собі застосовуватися як підстава для визначення ступеню його вини та притягнення його до відповідальності.

Крім того, слід зазначити і те, що на сьогоднішній день в процесуальних кодексах України містяться тексти присяги судового експерта, що відрізняються один від одного. Судовий експерт приводиться до присяги під час виконання функцій судового експерта як суб'єкта (учасника) певного процесу у конкретному провадженні. На наш погляд, необхідно розробити єдиний текст присяги судового експерта, що буде прийматися особою щодо якої відповідними експертно-кваліфікаційними комісіями прийнято рішення про присвоєння їй кваліфікації судового експерта. Текст присяги повинен бути невід'ємною частиною Кодексу поведінки судового експерта.

Наведений проект Кодексу поведінки судового експерта був опрацьований головними підрозділами експертних служб Міністерства внутрішніх справ України (ДНДЕКЦ МВС України), Служби безпеки України (НДІСТСЕ СБУ України) та Державної прикордонної служби України (ГЕКЦ ДПСУ). За результатами опрацювання зазначеними підрозділами проект був у цілому схвалений.

На наш погляд, у подальшому необхідно створити робочу групу Координаційної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України для розробки остаточного, погодженого з зацікавленими сторонами, проекту Кодексу поведінки судового експерта. У рамках цієї діяльності необхідно визначити статус зазначеного документа, порядок його затвердження та дотримання його положень у повсякденній діяльності професіоналів (фахівців), внесених до державного Реєстру атестованих судових експертів України, тощо.

Саме від цього залежить, чи стане Кодекс поведінки судового експерта України одним із кроків на шляху вдосконалення судово-експертної діяльності держави, у тому числі, на міжнародному рівні.

Перелік посилань

1. *Угода про асоціацію* між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
2. *ISO 9001:2015*. Quality management systems – Requirements. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9001:ed-5:v1:en/>.
3. *ДСТУ ISO 9001:2015*. Системи управління якістю. Вимоги. Київ, 2016. 22 с.
4. *ISO/IEC 17025/2005*. General requirements for the competence of testing and calibration laboratories. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=39883.
5. *ДСТУ ISO/IEC 17025:2006*. Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій. Київ, 2007. 25 с.
6. *Code of conduct* (Nederlandse Register Gerechtig Diskundigen). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nrgd.nl/>.
7. *Про метрологію та метрологічну діяльність*: закон України від 05.06. 2014 № 1314-VI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1314-18>.
8. *Code of conduct* ENFSI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://enfsi.eu/wp-content/uploads/2016/09/code_of_conduct.pdf.
9. *Рувін О. Г., Голікова Т. Д., Полтавський А. О.* Кодекс етики судових експертів України як одна із складових державної антикорупційної політики у судово-експертній діяльності // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі матеріали: між нар. наук.-практ. конф., (Київ, 9 груд. 2016 р.) / ред. кол.: В.В. Черней та ін.]. Київ, 2016. С. 350-353.
10. *Рувін О.Г., Голікова Т. Д., Ірхін Ю. Б., Ованнісян А. Л., Полтавський А. О., Шимановський С. О.* Кодекс поведінки судових експертів України як одна із складових національної правової системи у галузі правоохоронної діяльності // Актуальні проблеми правоохоронної діяльності: матер. Всеукр. наук.-практ. Інтернет конференції (м. Северодонецьк, 23 грудня 2016 р.); упоряд. В. С. Бондар, М. В. Кривонос. Северодонецьк, 2017. С. 292-299.
11. *Правила етичної поведінки державних службовців*: постанова Кабміну України від 11.02.2016 № 65. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/65-2016-%D0%BF>.
12. *ДК 003:2010*. Класифікатор професій: наказ Держспоживстандарту України від 28.06.2010 № 327. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://hrliga.com/docs/327_KP.htm.

**КОДЕКС ПОВЕДЕНИЯ СУДЕБНЫХ ЭКСПЕРТОВ УКРАИНЫ
КАК ОДНО ИЗ УСЛОВИЙ ЧЛЕНСТВА В ENFSI**

**А. Г. Рувин
Т. Д. Голикова
А. А. Полтавский
Ю. Б. Грхин
А. Л. Ованнисян
С. О. Шимановський**

В 2014 году Украиной подписан Договор об Ассоциации с Европейским Союзом. Одна из целей ассоциации – усиление сотрудничества в сфере юстиции, свободы и безопасности для обеспечения верховенства права и уважения к правам человека и основополагающим свободам. В рамках этой деятельности одним из заданий есть постепенная интеграция государственных специализированных учреждений Украины, которые осуществляют судебно-экспертную деятельность, в ENFSI.

Указанная интеграция в ENFSI, при условии аккредитации национальным органом аккредитации государственных специализированных учреждений Украины, которые осуществляют судебно-экспертную деятельность, в соответствии с требованиями ДСТУ ISO/IEC 17025:2006, даст возможность национальной экспертизе возможность создания производственных, научных и методических предпосылок достижения международного уровня. Это подтверждается следующим.

17.07.2014 в 16.20 над территорией Украины на высоте около 10 100 метров неустановленными лицами с применением ракетного оружия был сбит пассажирский самолет «Boeing 777-200 9M-MRD» авиакомпании «Малазийские авиалинии», в результате чего погибло 298 человек.

По факту катастрофы самолета над территорию государства Службой безопасности полетов было возбуждено уголовное производство по признакам преступления, предусмотренного частью 3 статьи 258 Уголовного кодекса Украины «Террористический акт». Для проведения уголовного расследования причин катастрофы самолета был заключен международный договор между правоохранительными органами Австралии, Бельгии, Королевства Нидерланды, Малайзии и Украины под руководством Генеральной прокуратуры Королевства Нидерланды.

Для проведения судебных экспертиз в рамках международного расследования в качестве судебных экспертов от Украины были привлечены сотрудники KFI, которые были включены в международную комиссию постановленными следственным судьи с ознакомлением их с Кодексом поведения судебных экспертов Нидерландов.

Основанием для такого доверия со стороны международного экспертного сообщества стала предварительная работа по аккредитации отдельных направлений деятельности Института.

В 2013 году Институт был аккредитован Национальным агентством по аккредитации Украины в соответствии с требованиями указанного международного стандарта, гармонизированного в Украине, а именно ДСТУ ISO/IEC 17025:2006, на проведение исследований наркотических средств. В дальнейшем указанная сфера аккредитации была расширена и по состоянию на сегодня включает более 10 видов экспертных направлений.

В сентябре 2016 года Институт прошел международный аудит, проведенный сотрудниками учреждений – членом ENFSI – Германии и Литвы, по результатам которого в конце 2016 года Институт был принят в ENFSI.

Следующими шагами в этом направлении будет дальнейшее расширение сферы аккредитации Института и участие в работе секции ENFSI.

В статье представлен проект Кодекса поведения судебных экспертов, разработанный в КНИИСЭ, с учетом опыта участия его сотрудников в международных экспертных комиссиях. Структура и содержание проекта Кодекса поведения разработаны с учетом структуры и содержания:

- Правил этичного поведения государственных служащих, утвержденных Постановлением Кабинета Министров Украины от 11.02.2016 № 65;

- Кодекса поведения судебных экспертов ENFSI, одобренному деловым совещанием Совета ENFSI 28.05.2005;

- Кодекса поведения Нидерландских судебных экспертов, утвержденному Коллегией судебных экспертов Королевства Нидерланды 11.12.2009 и т.д.

Авторами предлагается создать рабочую группу Координационного совета по вопросам судебной экспертизы при Министерстве юстиции Украины для разработки окончательного, согласованного со всеми заинтересованными сторонами, проекта Кодекса поведения судебного эксперта. В рамках этой деятельности должны быть определены статус этого документа, порядок его утверждения и соблюдения его положений в повседневной деятельности профессионалов (специалистов), внесенных в Реестр аттестованных судебных экспертов Украины, и т.д.

Именно от этого зависит станет ли Кодекс поведения судебного эксперта Украины одним из шагов на пути усовершенствования судебно-экспертной деятельности государства, в том числе, на международном уровне.

CODE OF CONDUCT FOR FORENSIC EXPERTS OF UKRAINE AS ONE OF TERMS OF MEMBERSHIP IN ENFSI

**O. Ruvin
T. Golikova
A. Poltavskiy
U. Irhin
A. Ovannisian
S. Shimanovskiy**

In 2014 Ukraine signed the Association Agreement with the European Union. One of the Association's goals is to strengthen cooperation in the field of justice, freedom and security to ensure the supremacy of law and respect for human rights and fundamental freedoms. In the framework of this activity, one of the tasks is the gradual integration of state specialized institutions of Ukraine, which carry out forensic activity, into ENFSI.

This integration into ENFSI, subject to accreditation by the national accreditation body of state specialized institutions of Ukraine, which carry out forensic activity, in accordance with the requirements of ДСТУ ISO / IEC 17025: 2006, will enable the national expertise to create production, scientific and methodological prerequisites for achieving international level. This is confirmed by the following.

07/17/2014 at 16.20 over the territory of Ukraine at the altitude of about 10 100 meters unidentified persons with the use of missiles, shot down a passenger plane "Boeing 777-200 9M-MRD" of the airline "Malaysian Airlines", resulting in the death of 298 people.

On the fact of the plane crash over the territory of the State, the Flight Safety Service instituted criminal proceedings on the grounds of the crime provided for in Part 3 of Article 258 of the Criminal Code of Ukraine "The terrorist act". To conduct a criminal investigation into the causes of the plane crash, an international treaty was concluded between law enforcement agencies of Australia, Belgium, the Kingdom of the Netherlands, Malaysia and Ukraine under the leadership of the General Prosecutor's Office of the Kingdom of the Netherlands.

To carry out forensic examinations in the framework of the international investigation, KFI employees were brought in as forensic experts from Ukraine, who were included in the international commission by decision of the investigating judge, provided that acquainted with the Code of Conduct for Forensic Experts of the Netherlands.

The basis for such trust from the international expert community was the preliminary work on the accreditation of certain activities of the Institute.

In 2013, the Institute was accredited by the National Accreditation Agency of Ukraine in accordance with the requirements of this international standard, harmonized in Ukraine, namely ДСТУ ISO / IEC 17025: 2006, to conduct research on narcotic drugs. In the future, this scope of accreditation has been expanded and as of today includes more than 10 types of expert areas.

In September 2016, the Institute passed an international audit conducted by the employees of ENFSI member institutions - Germany and Lithuania, which resulted in the end of 20126 the Institute was admitted to ENFSI.

The next steps in this direction will be further expansion of the scope of the Institute's accreditation and participation in the work of the ENFSI sections.

The article presents the draft of the Code of Conduct for Forensic Experts, developed by the KFI, taking into account the experience of its employees' participation in international expert commissions. The structure and content of the draft Code of Conduct are developed taking into account the structure and content:

- Rules for the ethical conduct of Government employees approved by the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine on 11.02.2016 No. 65;

- Code of Conduct for Forensic Experts ENFSI, approved by the business meeting of the ENFSI Board on 28.05.2005;

- Code of Conduct for Dutch Forensic Experts, approved by the College of Forensic Experts of the Kingdom of the Netherlands on 11.12.2009, etc.

Authors invite to create a working group of the Coordination Council on Forensic Expertise under the Ministry of Justice of Ukraine to develop a final draft code of conduct for a forensic expert agreed upon with all interested parties. In the framework of this activity, the status of this document, the procedure for its approval and compliance with its provisions in the daily activities of professionals, included in the Register of Qualified Forensic Experts of Ukraine, etc., should be defined.

That is what determines whether a Code of Conduct for the forensic experts of Ukraine will become one of the steps on the way to improving the forensic and expert activities of the state, including at the international level.